

Voorjaarsnota 2020, 1^e Bestuursrapportage 2019 en jaarrekening 2018

Voorzitter,

Op zoek naar balans! Voor Lokaal Belang betekent dit op een verantwoorde manier keuzes maken om onze inkomsten en uitgaven weer in evenwicht te brengen de komende jaren. Hierbij zal een incidenteel beroep op ons spaarpotje nodig zijn, echter alleen als dit echt noodzakelijk is.

Allereerst wil Lokaal Belang het college en ambtelijk apparaat bedanken voor het werk wat er heeft gezeten in het opstellen van de 3 boekwerken. Ten opzichte van vorig jaar is de leesbaarheid verbeterd, waardoor koppelingen sneller gelegd kunnen worden.

We kijken kort even terug op het jaar 2018, hoe staan we er medio 2019 voor, maar met name wat komt er de komende jaren op ons af en hoe gaan we dit met elkaar oplossen. Het is eigenlijk vreemd om te lezen dat het jaar 2018 afsluit met een positief resultaat (weliswaar door incidentele opbrengsten uit de grondexploitatie) en dat de eerste bestuursrapportage ook een positieve prognose laat zien.

Als leek zou je kunnen concluderen dat er niets aan de hand is binnen onze gemeente! Echter over 2018 komen we € 2 miljoen tekort in het Sociaal Domein wat uit de daarvoor gevormde reserve wordt betaald. Vanaf 2019 wordt een tekort verwacht van ruim € 5 miljoen wat nog maar deels uit deze reserve kan worden gehaald en daarna leeg is. De verwachting is dat de resterende miljoenen uit ons spaarpotje moet worden betaald (eerste inschatting 25% daling). Het is dus alarmfase 1!

Een schrale troost hierbij is dat we gelukkig niet de enige gemeente zijn, maar dat het een landelijk probleem is geworden. Het Rijk heeft de gemeenten met deze overheveling flink voor het blok gezet, waardoor inmiddels bij veel gemeenten de financiële nood hoog is. Daar komt nog bij dat de eerste geluiden zijn dat de meicirculaire er nog een schepje bij boven op gaat doen.

In de Voorjaarsnota 2020 wordt een aanzet en koers gegeven richting de begroting 2020 en verder. Er zullen keuzes moeten worden gemaakt. Lokaal Belang zal hiervoor niet weglopen en de verantwoordelijkheid nemen als grootste partij. We gaan ervan uit dat de andere partijen deze verantwoordelijkheid ook durven te nemen. Verantwoord omgaan met samenlevingsgeld en daarmee ook zoveel mogelijk de goede dingen doen met dit geld is het uitgangspunt van Lokaal Belang.

Naast bovengenoemde uitdaging blijft voor Lokaal Belang het coalitieprogramma de leidraad vormen voor de komende jaren. Er is veel veranderd na de vaststelling van het coalitieprogramma. Sommige opgaven zijn of worden de komende periode gerealiseerd. Over een aantal moeten we opnieuw nadenken over de afspraken die we vorig jaar hebben gemaakt. De veranderende wereld vraagt hierom. Per programma zullen we de voornaamste afspraken voor de begroting 2020 met u delen.

Programma 1. Gemeente waar het goed wonen is

Het regionale contingenten verhaal ligt achter ons. We gaan nu uit van regionaal afgesproken kwalitatieve toetsingscriteria. Compliment voor de wethouder.

En inmiddels liggen er op verschillende plekken in deze gemeente al serieuze plannen. Zowel in de grote kernen, maar ook op initiatief van inwoners in (diverse) kleine kernen. Hulde daarvoor.

Belangrijk bij al deze plannen is, dat starterswoningen voor onze jongeren de hoogste prioriteit krijgen. We zien hier ook een rol voor Wonion. Voor Lokaal Belang zou in de prestatieafspraken met Wonion een paragraaf toegevoegd kunnen worden voor starters, anders dan jonger dan 23 jaar en op welke manier Wonion hieraan een bijdrage levert.

Nieuwe woningen dienen bij voorkeur energieneutraal te zijn, maar niet wanneer dit ten koste van de betaalbaarheid gaat van bijvoorbeeld starterswoningen.

Duurzaamheid ziet Lokaal Belang als een belangrijk onderwerp. Echter we constateren ook dat er nog veel moet gebeuren om het doel, energieneutraal in 2030, te halen. Welke maatregelen moeten er nog getroffen worden om deze doelstelling te halen. Wij zouden meer in de pas willen lopen met het landelijk beleid: energieneutraal in 2050. Lokaal Belang stelt voor het Akkoord van Groenlo aan te passen en een meer realistische doelstelling te formuleren.

In de voorjaarsnota wordt regelmatig gesproken over een onderzoek naar een circulaire milieustraat en de wens om het afvalscheidingspercentage te verhogen naar 90%. Er zijn door de wethouder al verschillende toezeggingen gedaan aan de raad. Lokaal Belang zou graag zien dat deze toezeggingen worden nagekomen. Voor Lokaal Belang is er 1 uitgangspunt: de vervuiler betaald en om dan maar duidelijk te zijn: vanuit dit uitgangspunt bezien is er voor Lokaal Belang geen ruimte voor een nieuwe circulaire milieustraat. Daarnaast gaat Lokaal Belang ervan uit dat in 2020 de afvalinzameling openbaar aanbesteed wordt, zoals eerder toegezegd.

In de voorjaarsnota is weinig aandacht voor ons buitengebied en de plattelandsontwikkeling. Lokaal Belang maakt zich zorgen over de plaats van de reguliere, gangbare landbouw in onze gemeente. Ingeklemd tussen afnemers en overheid elk met hun eigen regels en wetten. Lokaal Belang pleit voor meer individueel overleg met deze zeer belangrijke gebruikers c.q. eigenaren van ons buitengebied.

Met het uitwerken van het nieuwe Groenbeleid is in 2019 gestart. Wij verwachten in 2020 dit beleid vast te stellen, waarbij tevens de ontwikkelingen zoals stimulering diversiteit en betrekken van onze inwoners bij het groen, worden opgenomen in dit beleidsplan.

Programma 2: Een leefbare gemeente

De financiën in het Sociaal Domein zijn een landelijk probleem en het beloofde extra geld bij de meicirculaire voor de jeugdzorg dekken de tekorten bij lange na niet. Zowel raad als college hebben er voor gekozen om via de lijn van een kwaliteitsslag (lees de bestuursopdracht) binnen de financiële kaders te komen. Via normaliseren, voorkomen, innoveren/samenwerken proberen we een duurzaam, betaalbaar Sociaal Domein te realiseren. Een set aan maatregelen moet een besparing van € 3,7 miljoen in 2023 realiseren en dan zijn we er nog steeds niet! Lokaal Belang spreekt de zorg uit dat de genoemde set aan maatregelen ook daadwerkelijk leiden tot effectuering van de genoemde bedragen. We willen graag tijdig van eventuele gewijzigde inzichten op de hoogte worden gebracht, zodat we als raad kunnen (bij)sturen. Om de kennis van de raad te vergroten pleit Lokaal Belang ook voor themabijeenkomsten, zodat we de lastige keuzes, waarvoor we staan, verantwoord kunnen maken. Het uitgangspunt van Lokaal Belang blijft dat mensen die zorg en ondersteuning echt nodig hebben, deze zorg ook krijgen.

Vrijwilligers zijn het cement van de samenleving, dit geldt zeer zeker ook voor de mantelzorgers. Lokaal Belang pleit ervoor om de waardering, zoals we dat nu vanuit de gemeente doen, voor deze mensen in stand te houden.

Meedoen is en blijft belangrijk. Meedoen kan op veel manieren: sportief, creatief en werk. Het hebben van werk is heel belangrijk!

De praktijk wijst uit dat er nog steeds weinig uitstroom wordt gerealiseerd. Het is onbegrijpelijk dat met deze economische hoogtij er geen resultaten worden geboekt door Laborijn. Vervelend voor de betrokkene zelf, maar zeer zeker ook voor de gemeente. Inwoners die het betreffen moeten op een positieve manier geholpen worden in hun zoektocht naar werk. Daar waar opgetreden moet worden, moet dat ook zeer zeker gebeuren.

Lokaal Belang kan zich dan ook zeker vinden in het onderzoek dat gestart gaat worden naar eventuele uittreding uit de gemeenschappelijke regeling Laborijn en de participatiewet weer in eigen beheer te gaan doen. We wachten met veel belangstelling de uitkomsten af.

Programma 3: De werkende gemeente

Met het nieuwe huisvestingsplan voor het primair onderwijs is een grote stap gezet. Een aantal partners zijn aan zet en dan kunnen we echt aan de slag. We gaan wat dit betreft spannende tijden tegemoet.

De ontwikkeling van onze bedrijventerreinen gaat uitstekend. Het rode looper beleid werkt. Dankzij een goede samenwerking van de vier gemeentes in de West-Achterhoek is er overeenstemming over de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Het nieuwe RPW wordt binnenkort bekrachtigd en de Provincie zal onze gemeente ongetwijfeld groen licht geven om met Hofskamp-Oost III te starten. Dit juichen wij van harte toe. Lokaal Belang rekent er wel op dat bij het verlenen van omgevingsvergunningen voor nieuwe bedrijfspanden op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen het duurzaamheidsaspect als belangrijk criterium wordt meegenomen. Wij zien graag groene gebouwen op een groen industrieterrein. Landschappelijke inpassing moet wat ons betreft een belangrijke factor zijn in de ontwikkeling van Hofskamp-Oost III. Dit vonden we niet terug in de voorjaarsnota.

Mobiliteit is belangrijk voor de economische ontwikkelingen. Naast de problematieken rond de A12/A15/A18 en de mogelijkheden van openbaar vervoer, blijven we aandacht vragen om in “regionaal” verband te kijken naar de mogelijkheden van een snelle fietsverbinding Arnhem- Enschede of Zevenaar – Winterswijk. Hier zou volgens Lokaal Belang zwaarder op ingezet moeten worden.

Programma 4 en 5: De dienstverlenende gemeente en bedrijfsvoering

De gemeenschappelijke regelingen (zoals VNOG, ODA en Laborijn) vormen een aanzienlijke risicopost in deze voorjaarsnota. Bij diverse GR-en lopen de tekorten en kosten fors op. Wij begrijpen het signaal dat wordt afgegeven richting de GR-en om in eerste instantie zelf de tekorten op te lossen. Echter aan de andere kant, hoe reëel is dat aangezien we afhankelijk zijn van het besluit van het Algemeen Bestuur en de beperkte invloed welke we hierop hebben? Lokaal Belang heeft een reëler voorstel en stelt voor om de budgetten voor 2020 toe te kennen aan de GR-en en vanaf 2021 de budgetten terug te schroeven naar niveau 2019 incl. indexering. De GR-en worden hiermee vroegtijdig in kennis gesteld en hebben ruim een jaar de tijd om hierop te anticiperen en de keuzes die nodig zijn voor te bereiden. Ook geeft het de betreffende portefeuillehouder meer lucht om meer medestanders mee te krijgen voor dit voorstel.

In ons coalitieprogramma staat dat we onze leningenportefeuille willen afbouwen naar €110 miljoen in 2022. Echter door nieuwe ontwikkelingen die ten tijde van het opstellen van het coalitieprogramma niet bekend waren, is ons financieel gesternte in negatieve zin veranderd. Door tekorten in het Sociaal Domein en nieuwe investeringen in de grondexploitatie stijgt onze leningenportefeuille de komende jaren.

Natuurlijk willen we geen onnodige risico's lopen ten aanzien van rentestijgingen en willen we onze financiële positie gezond houden. Aan de andere kant moet dit er ook niet toe leiden dat we ons laten beklemmen om noodzakelijke investeringen voor de toekomst te doen. We willen daarom graag na het zomerreces met de andere fracties in gesprek hoe we hier de resterende raadsperiode mee omgaan, zodat we bij de begroting hierover een weloverwogen keuze kunnen maken.

Lokaal Belang wil voor onze inwoners de woonlasten zo laag mogelijk houden. Wij zijn geen voorstander om de tekorten in het Sociaal Domein af te wentelen op onze inwoners. Onze inwoners hoeven niet op te draaien voor het wanbeleid van de Rijksoverheid!

Voorzitter, tot slot:

De inwoners van onze gemeente Oude IJsselstreek voelen zich sterk verbonden met hun gemeenschap. Wij zijn trots op het gebied waar we leven, wonen en werken. Daar is ook alle reden voor. In de Oude IJsselstreek gebeurt veel moois en er is nog heel veel meer mogelijk. We zijn voor de komende periode op zoek naar balans. Dat betekent op een verantwoorde manier keuzes maken om onze inkomsten en uitgaven weer in evenwicht te brengen. Dit kunnen we alleen bereiken door dit in gezamenlijkheid - raad, college en ambtelijke organisatie – te doen!

Tot zover de 1^e termijn.